

Ministerie van Financiën en
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum
8 september 2023

Behandeld door
G.C. Hamer RA/
drs. C.H.L.J. Bergmans RA

Ons kenmerk
230926B22B/RVB

Onderwerp
Reactie Deloitte op conceptwetsvoorstel implementatie richtlijn
duurzaamheidsrapportering

Geachte ministeries,

Deloitte Accountants B.V. (hierna: Deloitte) is verheugd over de mogelijkheid om te reageren op het conceptwetsvoorstel implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering (hierna: het wetsvoorstel) en op de concepttoelichting implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering (hierna: de toelichting).

Wij onderschrijven het belang van de richtlijn duurzaamheidsrapportering en van het doel van het verhogen van de kwaliteit en de vergelijkbaarheid van duurzaamheidsverslaggeving. Daarbij erkennen en waarderen wij de rol van, en het vertrouwen dat middels dit wetsvoorstel is gesteld in, de accountant bij het uitvoeren van assurance-onderzoek inzake de duurzaamheidsrapportering.

Hoewel wij het belang en de beoogde doelstelling van het wetsvoorstel onderschrijven, zijn wij van mening dat er verbeteringen nodig zijn in de huidige formuleringen en bepalingen. Onze reactie hebben wij hieronder uiteengezet.

(1) Onze belangrijkste opmerkingen bij het wetsvoorstel en bij de toelichting

Toepassingsbereik rapporterende ondernemingen

Het wetsvoorstel en de toelichting geven een beschrijving van het toepassingsbereik wat betreft de rapporterende ondernemingen. Wij achten dit geformuleerde toepassingsbereik onvoldoende duidelijk en onvolledig. Volgens de toelichting "gaat het in de Nederlandse context om grote NV's en BV's". Dit is niet in lijn met artikel 360 Burgerlijk Wetboek Boek 2, waardoor bij ons de vraag rijst of het ministerie inderdaad beoogt om andere (grote) rechtspersonen, zoals coöperaties, stichtingen (pensioenfondsen) en verenigingen als bedoeld in artikel 360 Burgerlijk Wetboek Boek 2, uit te sluiten.

Om de Europese doelstelling van hoogwaardige, consistente en vergelijkbare duurzaamheidsinformatie te verwezenlijken, achten wij het van belang om een heldere uiteenzetting te geven van het toepassingsbereik voor de rapporterende ondernemingen, en om daarbij de geest van de achterliggende doelstellingen uit de Green Deal te beschouwen.

2

8 september 2023

230926B22B/RVB

Wij adviseren u het toepassingsbereik voor de rapporterende ondernemingen vast te stellen overeenkomstig lid 1, 2 en 3 van artikel 360 Burgerlijk Wetboek Boek 2. Het is onze aanbeveling om dit te verwerken op een wijze die begrijpelijk en duidelijk is.

De assurance-opdracht

De wettelijke controle van de financiële overzichten en het assurance-onderzoek inzake duurzaamheidsrapportering

Wij onderschrijven en hechten belang aan de rol die dit wetsvoorstel aan de accountants toekent bij het uitvoeren van assurance-onderzoeken van duurzaamheidsrapportering. De toelichting behandelt in verschillende onderdelen de wettelijke controle en het assurance-onderzoek, maar zorgt voor onduidelijkheid over de samenhang van deze opdrachten en over het aanwijzen van één dan wel twee accountants voor deze opdrachten.

Tevens wordt in de toelichting onder diverse benamingen verwezen naar onder anderen: de 'auditors', de 'wettelijke auditor', de 'externe accountant' en de 'key sustainability partner'. Het gebruik van deze verschillende benamingen achten wij niet wenselijk, aangezien dit leidt tot onduidelijkheid over de aangewezen partij voor het uitvoeren van het assurance-onderzoek van duurzaamheidsrapportering.

Wij adviseren u om eenduidig en consistent te formuleren dat: (1) de wettelijke controle van de financiële overzichten en het assurance-onderzoek als twee separate opdrachten moeten worden gezien, (2) de verantwoordelijke partij voor de wettelijke controle een andere verantwoordelijke partij mag zijn dan de partij die het assurance-onderzoek verricht, en (3) de partij die verantwoordelijk is voor zowel de wettelijke controle als het assurance-onderzoek een externe accountant is zoals bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van de Wet toezicht accountantsorganisaties.

De reikwijdte van de assurance-opdracht en het oordeel van de accountant

In onder andere paragraaf 2 van de toelichting is het vormen van een oordeel beschreven en is invulling gegeven aan de reikwijdte van de assurance-opdracht. Het huidige voorstel laat middels deze bewoordingen onduidelijkheid bestaan over de reikwijdte van de assurance-opdracht en over het oordeel oftewel de conclusies van de accountant.

Wij achten het bezwaarlijk dat de accountant drie separate oordelen zal formuleren in de assurance-verklaring, of beter: het assurance-rapport. Het is onze aanbeveling om één conclusie te laten formuleren over de duurzaamheidsrapportering, op basis van een assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid. Wij zijn van mening dat deze aanpassing noodzakelijk is om eenduidigheid te bewerkstelligen, en ervoor te zorgen dat de accountant een oordeel geeft over de duurzaamheidsrapportering als geheel.

Ten aanzien van de reikwijdte van de assurance-opdracht lijkt het voorstel te gaan over de duurzaamheidsrapporteringsstandaarden (European Sustainability Reporting Standards (ESRS)) en over de rapporteringsvereisten van de Taxonomieverordening. Naar onze lezing lijkt de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) geen onderdeel te zijn van de reikwijdte van de assurance-opdracht.

Wij adviseren u om in het wetsvoorstel duidelijk te benoemen of de SFDR-verordening al dan niet onderdeel is van het assurance-onderzoek van de duurzaamheidsrapportering, mede vanwege het feit dat (grote) financiële instellingen aan beide verordeningen zullen moeten voldoen en hierover wellicht in één verslag rapporteren. Hierbij bevelen wij de ministeries aan om aansluiting te zoeken bij de door de overige lidstaten binnen de EU gehanteerde reikwijdte, om de kwaliteit en de vergelijkbaarheid van de duurzaamheidsverslaggeving binnen de verschillende lidstaten te waarborgen.

Scholing en vakbekwaamheid

In paragraaf 3.1.3 van de toelichting wordt ingegaan op de scholing en vakbekwaamheid van de accountant. Naar onze lezing wordt hierbij onvoldoende duidelijk gemaakt op welke wijze de theoretische opleiding en de praktijkopleiding worden ingevuld. Zo wordt aangegeven dat het nieuwe artikel 8, derde lid, van de Auditrichtlijn bepaalt op welke vakgebieden het toetsen van de theoretische kennis betrekking heeft. In de toelichting is beschreven dat dit betreft: (1) wettelijke voorschriften en standaarden ten aanzien van het opstellen van duurzaamheidsrapportering, (2) duurzaamheidsanalyse, (3) passende zorgvuldigheidsprocedures met betrekking tot duurzaamheidskwesities, en (4) wettelijke voorschriften en assurance-standaarden voor de duurzaamheidsrapportering. Wij wensen te benadrukken dat de betekenis en context van onder andere het begrip 'duurzaamheidsanalyse' niet volledig duidelijk zijn. Onze aanbeveling komt neer op het zoveel mogelijk laten aansluiten van de hiervoor genoemde vakgebieden bij de bepalingen uit lid 1 en lid 2 van artikel 8 van de Auditrichtlijn. Wij zien daarbij een belangrijke rol en verantwoordelijkheid voor de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), en noemen in dit kader ook de eindtermen die door de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) worden bepaald.

Tevens is in het wetsvoorstel en in de toelichting bepaald dat een periode van ten minste acht maanden binnen de praktijkopleiding de assurance van de duurzaamheidsrapportering of andere aan duurzaamheid gerelateerde diensten dient te betreffen.

Het is onze aanbeveling om de invulling van de assurance inzake de duurzaamheidsrapportering of andere aan duurzaamheid gerelateerde diensten niet tot uitdrukking te brengen in de vorm van een aantal maanden dat hieraan moet worden besteed binnen de praktijkopleiding. Het heeft onze voorkeur om de termijn van acht maanden om te zetten in een vereiste in termen van een aantal te besteden uren.

Overgangsregeling met betrekking tot de vereisten voor het verrichten van assurance-onderzoek inzake duurzaamheidsrapportering

Wat betreft het verrichten van assurance-onderzoek ten aanzien van duurzaamheidsrapportering wordt in paragraaf 2 van de toelichting bepaald dat de externe accountants moeten beschikken over de benodigde kennis en in staat moeten zijn deze kennis in de praktijk toe te passen. In de overgangsregeling zoals beschreven in paragraaf 3.1.4 wordt geen invulling gegeven aan de bepaling zoals benoemd in paragraaf 2. Wij stellen voor om te verduidelijken dat de accountant dient te beschikken over de vereiste theoretische kennis en praktische vaardigheden, terwijl een praktijkopleiding in de overgangsfase niet vereist is.

(2) Reactie op lidstaatoptie die ondernemingen de keuze biedt om een andere accountantsorganisatie de duurzaamheidsrapportering te laten beoordelen dan de accountantsorganisatie die de wettelijke controle van de jaarrekening verricht

Zoals wij hiervoor hebben aangegeven, adviseren wij u om eenduidig en consistent te formuleren dat: (1) de wettelijke controle van de financiële overzichten en het assurance-onderzoek als twee separate opdrachten moeten worden gezien, (2) de voor de wettelijke controle verantwoordelijke partij een andere verantwoordelijke partij mag zijn dan die voor het assurance-onderzoek, en (3) de voor zowel de wettelijke controle als het assurance-onderzoek verantwoordelijke partij een externe accountant is zoals bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van de Wet toezicht accountantsorganisaties.

Als Deloitte zijn wij een voorstander van het vergroten van de keuzemogelijkheden voor bedrijven. In verband hiermee willen wij opmerken dat het door een andere accountantsorganisatie laten uitvoeren van de assurance-opdracht mogelijk een (administratieve) lastenverzwaring is voor de rapporterende onderneming. De verwevenheid tussen de financiële en de niet-financiële informatie zorgt ervoor dat het combineren van een assurance-opdracht met de wettelijke jaarrekening controle de kwaliteit van de uit te voeren opdrachten kan waarborgen. Deze opdrachten kunnen bovendien op een efficiëntere wijze worden uitgevoerd op basis van totaaloverzicht dat de accountant krijgt van een onderneming. Wij achten het zeer aan te bevelen om de eventuele extra risico's die zich kunnen voordoen wanneer de genoemde opdrachten niet door één accountantsorganisatie worden uitgevoerd, te mitigeren door het in het wetsvoorstel opnemen van de verantwoordelijkheden van de accountantsorganisaties. Een belangrijk onderdeel daarvan is de onderlinge communicatie die wellicht vereist is, bijvoorbeeld wanneer afwijkingen die zijn vastgesteld door een accountantsorganisatie het oordeel van de andere accountantsorganisatie kunnen beïnvloeden.

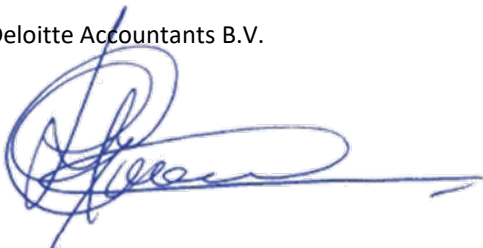
(3) Reactie op lidstaatoptie om toe te staan dat een geaccrediteerde onafhankelijke verlener van assurance-diensten de duurzaamheidsrapportering beoordeelt

Deloitte is van mening dat, indien er gebruik wordt gemaakt van deze lidstaatoptie, deze dient te voldoen aan alle eisen in lijn met de normen die van toepassing zijn op externe accountants en accountantsorganisaties. Dit behelst dus onder meer: onafhankelijkheid, tuchtrechtelijke aansprakelijkheid, een kwaliteitssysteem in lijn met ISQM 1 en het voldoen aan dezelfde opleidingsvereisten.

Deloitte erkent de inspanningen van de ministeries op het gebied van duurzaamheidsrapportering, maar is van mening dat bepaalde aspecten van het wetsvoorstel en de toelichting dienen te worden herzien, om meer duidelijkheid te bieden en een consistente toepassing van de bepalingen te bereiken. De aanbevelingen in deze brief zijn bedoeld om de doelstelling van deze wetgeving ten volste bewerkstelligd te krijgen. Wij zijn desgewenst bereid een nadere (mondelijke) toelichting op deze brief te geven.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

G.C. Hamer RA

drs. C.H.L.J. Bergmans RA